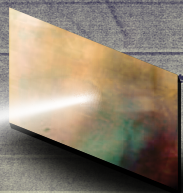
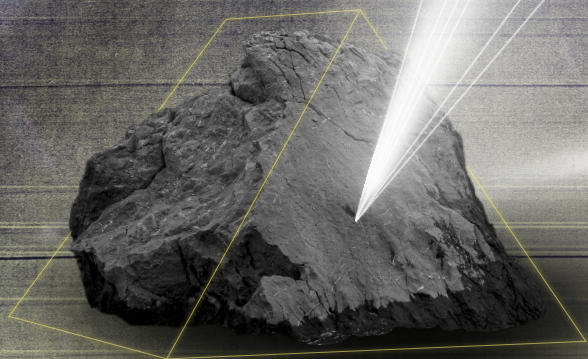

FER CRÉIXER PLANTES EN L'OBSCURITAT

Azahara Cerezo, Xiana do Teixeira, Emilio Fonseca,
Joana Moll, Núria Nia, Playmodes, Manel Quintana,
Stéphanie Roland
Comissària: Ingrid Guardiola

**FER
CRÉIXER
PLANTES EN
L'OBSCURITAT**

**DEL 9 DE JUNY
AL 8 D'OCTUBRE DE 2023**
Bòlit_PouRodó i Bòlit_LaRambla

Artistes: Azahara Cerezo, Xiana do Teixeira,
Emilio Fonseca, Joana Moll, Núria Nia,
Playmodes, Manel Quintana, Stéphanie Roland

Comissària: Ingrid Guardiola

PERDRE LA PERSPECTIVA

Gener de 2023. Ens hem acostumat tant a la perspectiva euclidiana, a l'antropocentrisme, a l'ocularcentrisme i al soroll civilitzatori, que si ens desproveïm d'aquests elements, podem creure que estem sols, o potser a prop de la mort —del que ens imaginem que és morir. En la foscor, allà on el llenguatge humà calla, ens sentim isolats, però no ho estem. És una sensació que es viu i es pensa des de tot el cos. Hem associat tant la vista amb el coneixement i, alhora, aquest amb la racionalització del que ens envolta a partir d'uns codis arquitectònics, comportamentals, psicofísics i econòmics, que quan la informació ambiental canvia (les proporcions, el cromatisme, els estímuls, el llenguatge...), perdem l'orientació.

Febrer de 2023. L'experiència de l'entorn esdevé més aguda, l'atenció es fa immensa, els sentits s'afinen, com si haguéssim perdut la gravetat i rigidesa del cos i la raó que tot ho centra, en una experiència directa, directíssima, de l'entorn. La mística cristiana ho anomenava kenosi: buidar la pròpia voluntat per arribar a ser completament receptiu a la voluntat de Déu. Buidar-se un mateix, per estar entre les coses.

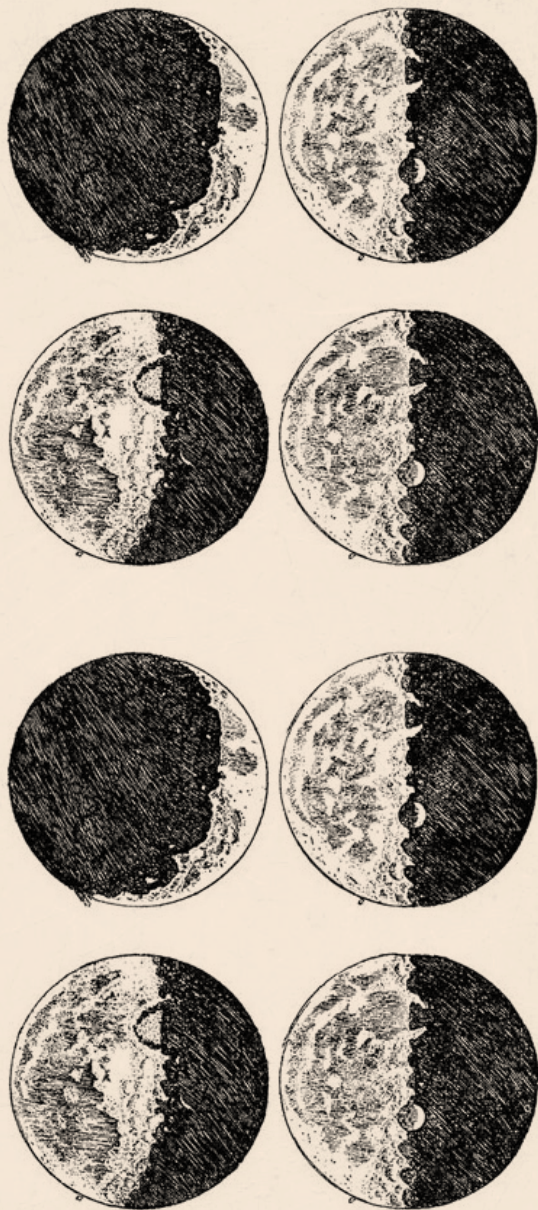
Març de 2023. Malgrat que no hi hagi evidències físiques ni verbals conegudes, comencem a reaprendre a estar entre tot allò viu, a detectar-ho, eixams de mons que formiguegen. Ens centrem en allò que batega i no comparteix llenguatge (els animals), o en allò que no batega, però que transpira i està viu (les plantes, la matèria); en allò que no es veu (la llum, l'energia), però que tot ho regeix.

Abril de 2023. L'individu i la terra perden la seva supremacia i exclusivitat, i són unes altres les coordenades i relacions que entren en joc quan ens veiem formar part del biocè o d'una biota que és, alhora, terrestre i sideral. Tot es fa dessota i més enllà, l'espectre visible és només una part molt menuda de l'activitat biòtica. El nostre punt de vista roman com a escolta, com a membrana sensible, i poca cosa més.

Maig de 2023. Queda poc temps, cal traçar les rutes.

Nota:

Partim d'una ficció especulativa,
d'una simple pregunta:
Com es pot generar vida en un entorn
sense llum, sense energia?

Il·lustració del "Sidereus Nuncius" de Galileu

L'advertiment Latouria

«**P**odem tornar a fer un paral·lelisme amb els segles XVI, XVII i XVIII, que van conèixer trasbalsos anàlegs durant el seu pas de cosmologies antigues a la cosmologia dels Moderns. També va ser una època refotudament bonica, van passar moltes coses interessants en les arts, les ciències -en tota la cultura!-. Nosaltres ens trobem en una situació similar: les coses s'obren davant nostre d'una manera extraordinària. Dit això, no crec que el paper d'un filòsof sigui afegir-se a les incomptables llàgrimes que vessen els col·lapsòlegs i els catastrofistes. Més aviat ha de treballar per recuperar el poder d'acció. (...) És el que anomena, de manera una mica sorprenent, "la represa de l'etnogènesi". No ens adonem de fins a quin punt la modernitat va fer impossible estudiar qualsevol situació. Ser modern és terrible, sempre bloquejat pel pes del front de modernització i per l'obligació de discernir permanentment què és modern i què és arcaic. Haver de tancar-ho sempre tot és aclaparador. La modernitat ens va tancar. Ara tot ha quedat escombrat, les preguntes es tornen a obrir».

Bruno Latour, *Habitar la terra* (2023, Arcàdia)

Quadern. Apunts sobre la disputa entre la llum i la foscor

«GALILEO: Yo habia pensado que miraran simplemente por el anteojo y se convencieran. [...] Cuando una ojeada a las propias estrellas y a mis anotaciones demuestran el fenómeno, Señor mio, la discusión me parece de mal gusto. (...) Pobre de la tierra que necesita héroes.»
Bertold Brecht, *Vida de Galileo* (1938-39)

«No conec en el món més que dues classes de cossos en els quals es troba la llum, a saber, els astres i la flama o el foc.»
René Descartes, *El món o el tractat de la llum* (1644)

4 d'octubre de 1542. Neix Roberto Belarmino, un sacerdot membre de la companyia de Jesús, cardenal de l'Església catòlica, canonitzat i beatificat, i inquisidor a l'època de la contrareforma, que va dirigir, entre d'altres, els processos contra Giordano Bruno o Galileu Galilei, dos dels grans estudiosos dels moviments dels astres, dues persones que van descentrar la Terra a l'hora de pensar la vida. Belarmino escrivia i arbitrava sense perdre el pols, ploma en mà.

Febrer de 1600. Després de set anys a la presó, el cristià panteista Giordano Bruno va ser declarat heretge per la inquisició romana, i ell i els seus llibres van cremar a la plaça de Sant Pere de Roma. Avui s'hi troba, al mateix lloc, una escultura seva erigida el 1889 per Ettore Ferrari, artista de la jurisdicció de la maçoneria. Una capa li tapa un rostre, sever i desafiant, bell. Recorda l'actor Pedro Pascal a la sèrie *The last of us. The last of us*.

1604. L'astrònom i matemàtic, fill de família protestant luterana, Johannes Kepler presenta el seu llibre *Ad Vitellionem paralipomena, quibus astronomiae pars optica traditur*, que inclou temes d'òptica i astronomia i s'hi troben les bases teòriques per al funcionament del telescopi.

1610. Galileu, un dels grans protagonistes de la revolució científica, escriu el tractat *Sidereus nuncius* ('El missatger sideral'), un dels primers compendis d'astronomia a partir del telescopi. Gràcies al perfeccionament de l'artefacte, el pioner de la ciència moderna desmunta les teories d'Aristòtil sobre la Lluna i descobreix la Via Làctia, les muntanyes lunars, les fases de Venus, les taques solars o els satèl·lits de Júpiter. Els càlculs no substitueixen la mirada al cel.

La mort de Bruno va ser recuperada per l'escriptor Bertold Brecht que, al seu conte *El mantell de l'heretge*, va deixar escrites les que —potser— van ser les seves últimes paraules: «Pronuncieu la vostra sentència contra mi segurament amb més temor del que jo sento en escoltar-les.» 1939, en el seu exili danès, el mateix Brecht escriu *Vida de Galileu* per parlar del seu paper en la ciència moderna, de la seva metodologia basada en la raó crítica i el rol que va adoptar la inquisició en aquell context. Joc de miralls entre condemnats. La cultura s'escriu entre sentències.

1603. El monjo dominic, filòsof i escriptor “heretge” Tommaso Campanella escriu des de la presó de Nàpols *Civitas solis* ('La ciutat del sol'), un dels grans referents de la filosofia utòpica. Campanella és tancat a la presó degut a un intent d'insurrecció contra la corona espanyola.

1616. Campanella escriu *Apologia de Galileu* per defensar l'astrònom i la *libertas philosophandi*. «Netejares els ulls dels homes, i mostrares nous cels i una nova Terra a la Lluna», li escriu. El 1623, vint anys després d'escriure'l, es publica a Frankfurt *Civitas solis*.

30 d'abril de 1633. Enmig de la pesta italiana, la inquisició convoca Galileu i el condemna a presó perpètua. Després de la seva abjuració forçada, passa a arrest domiciliari de per vida. El cel des de la finestra de casa, el món s'encongeix.

1633. El filòsof René Descartes escriu *El món o el tractat de la llum* que, segons ell, «intenta explicar les principals lleis establertes per Déu en la naturalesa en un tractat que algunes consideracions m'impedeixen publicar». La condemna de Galileu fa que retiri el llibre de la impremta i s'edita pòstumament el 1644. Aquest gest de “retirada a temps” forma part de la història de la revolució científica, i la por i la prudència que se'n deriven de les persecucions associades a ella.

1646. Dos anys després de l'edició de Descartes, el sacerdot jesuïta, polígraf i científic Athanasius Kircher publica *Ars Magna Lucis et Umbrae*. En el llibre parla de la influència dels cossos celestes en els fenòmens terrestres sense desviar-se d'una visió molt propera al geocentrisme; també aborda el color, la fosforescència, l'òptica i descriu el procediment tècnic de la llanterna màgica¹, un dels invents precursors del cinematògraf. Kircher introdueix la màgia horogràfica (que s'ocupa dels prodigis de la rellogeria), la catòptrica (basada en la transmutació d'elements a partir de miralls) i la parastàtica o màgia representativa, entesa com aquella ciència més oculta en la qual, per mitjà de les diferents mescles de llum i ombra, reflexions catòptriques i refraccions, mostra espectacles admirables. Com diu José María Díaz de Bustamante, Kircher sempre abandonava les aules on exercia com a docent de matemàtiques, per dedicar-se al seu diletantisme com a curiós universal.

«Tan gran és la fal·làcia dels nostres sentits, que és quasi impossible aconseguir una notícia perfecta de les coses naturals, tret que sigui amb l'ajuda d'alguna cosa amb la qual puguem treure a la llum els amagatalls latents de les coses. Però segons aquella sentència del filòsof, res s'estableix en la ment que no existeixi abans en els sentits; com podem dissertar correctament i sòlidament sobre la fàbrica de les coses naturals, si desconeixem la composició inescrutable de les seves parts? Sense cap mena de dubte, és aquella divina ciència de l'Òptica la que treu a la llum des de les profundes tenebres allò que està amagat. És molt cert que molts cossos que fins ara s'havien tregut privats de tota classe de vida i ànima, es descobreix que viuen, no obstant, microscòpicament (...). De tot allò anterior s'infereix, certament, que tot el que veiem és, en realitat, una altra cosa més certa que ha de contemplar-se. Perquè l'experiència ha mostrat que era extensa, verdaderament, no només sobre les coses que ens resulten òbvies per totes les parts a la terra, sinó també sobre els discos dels cossos celestes. Qui hagués cregut que una galàxia era un conjunt d'estrelles quasi innombrables? Qui, en les taques solars? Qui, en els increments i disminucions de Venus? (...) Llevat que ho descobrís amb el tub diòptric».

A. Kircher, *Ars Magna Lucis et Umbrae* (1646)

¹ Recull els principis de la “càmera fosca” del tractat d'òptica d'Ibn al-Haitham (965-1039 DC)

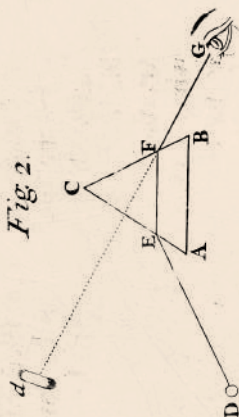
I és en aquestes coses menudes i immenses on, segons Kircher, es manifesta Déu. El mag i el tècnic, la màgia i la ciència, convergeixen una sola figura.

Notes. Vegeu la taula de Kircher:

Déu	Àngel	Home	Animal
Ment	Intel·lecte	Raó	Sentit
Llum	Resplendor	Ombres	Tenebres
Llum	Biancor	Roig	Negre
Supraceleste	Cel	Núvols	Terra
Llum perpètua	Migdia	Crepuscle	Tenebres nocturnes
Foc	Aire	Aigua	Terra

1692. L'escriptora sor Juana Inés de la Cruz compon *Primer sueño*, un poema que, segons alguns acadèmics, té una influència directa de l'*Ars Magna Lucis et Umbrae* d'Athanasius Kircher. El text comença així:

«Piramidal, funesta de la tierra
nacida sombra, al cielo encaminaba
de vanos obeliscos punta altiva,
escalar pretendiendo las estrellas;
si bien sus luces bellas
esemptas siempre, siempre rutilantes,
la tenebrosa guerra
que con negros vapores le intimaba
la vaporosa sombra fugitiva
burlaban tan distantes,
que su atezado ceño
al superior convexo aún no llegaba
del orbe de la diosa
que tres veces hermosa
con tres hermosos rostros ser ostenta;
quedando sólo dueño
del aire que empañaba
con el aliento denso que exhalaba.
Y en la quietud contenta
de impero silencioso,
sumisas sólo voces consentía
de las nocturnas aves
tan oscuras tan graves,
que aún el silencio no se interrumpía.»

Apunt: del poema són les expressions: “l'aparatoso màquina del món” i “orientar-se amb llum judiciosa”. Nota: observar les in comptables imatges de llum i de foscor presents en el poema. S'imposa la visió a la mirada. La visió mística i la visió científica comparteixen context, però no se situen en l'extrem ni tampoc es neguen l'una a l'altra.

Segle XVII. Diverses teories científiques vinculades a la llum conviuen: d'una banda l'ondulatòria (la llum com una ona en un mitjà omnipresent) i, en segon lloc, la corpuscular, com si aquesta estigués formada per partícules emeses pels cossos lluminosos mateixos.

1704. Newton publica *Òptica o un tractat sobre les reflexions, refraccions, inflexions i colors de la llum*. Un segle després, l'escriptor J. W. Goethe i el matemàtic Isaac Newton van protagonitzar suculentos polèmiques. Així ho explicava el filòsof Paco Fernández Buey a les seves classes sobre la “tercera cultura”. Goethe s'allunya de la teòrica opticomatemàtica de Newton i treballa a partir de fenòmens cromàtics, la relació del color amb la subjectivitat, l'experiència i els seus aspectes sensibles i morals.

1808. L'escriptor alemany publica *Teoria dels colors*; el mateix any que *Faust*.

J. W. Goethe, *Faust* (1808-1832), traducció de Lluís Solà

FAUST
PRÒLEG AL CEL
El senyor, les legions
celestials.
Després, Mefistòfeles

ELS TRES ARCÀNGELS AVANCEN.

RAFAEL

El sol ressona amb antic cant
en duel d'esferes germanes,
i porta a terme amb pas de tro
la seva via consignada.
Veure'l infon als àngels força
si bé no el pot escurtar cap,
les incapibles, altes obres
s'alcen com el dia primer.

GABRIEL

I amb rapidesa incomprensible
gira la ufana terrenal,
muda claror paradisiàca
en profunda, sinistra nit.
S'aixeca el mar en rius d'escuma
al peu profund del penyal,
i penya i mar els arrossega
l'etern, rabent girar d'estels.

MIQUEL

En brega ronquen les tempestes
de mar a terra i terra a mar,
forquen en ira una cadena
del més profund efecte entorn.
L'estrall del llampegueig flameja
al davant del camí del tro:
però els teus missatgers honoren,
senyor, el pas plàcid del teu jorn.

TOTS TRES

Veure'l infon als àngels força
si bé no el pot escutar cap;
totes les teves altes obres
s'alcen com el dia primer.

MEFISTÒFELES

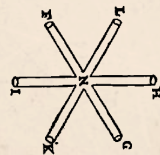
Puix que, Senyor, t'acostes un cop més
per saber com va tot entre nosaltres,
i que em solies veure abans de grat,
vete'm aquí també entre aquests mossos.
Perdona, no sé dir paraules nobles
per més que tot el cercle em faci escarn.
Cert que el meu patos et faria riure
si no n'haguessis perdut el costum.
Dels sols i els mons no sé què dir-ne;
veig només com els homes s'escarrassen.
El petit déu del món va sempre al mateix pas
i és tan estrany com al dia primer.
Una mica més bé viuria
si un tret de llum del cel no li haguessis
dat.
En diu raó i se'n serveix només
per ser més bèstia que les mateixes bèsties.
Em sembla, si la teva gràcia ho permet,
com aquestes cigales camallargues
que volen sempre i volant salten
i un cop a l'herba fan el vell xerric.
I si almenys jaguessin sempre en l'herba!
No, han de ficar el nas on hi ha fang.

EL SENYOR

Així no m'has de dir res més?
Només vens sempre a posar clam?
No hi ha mai res de bo a la terra?

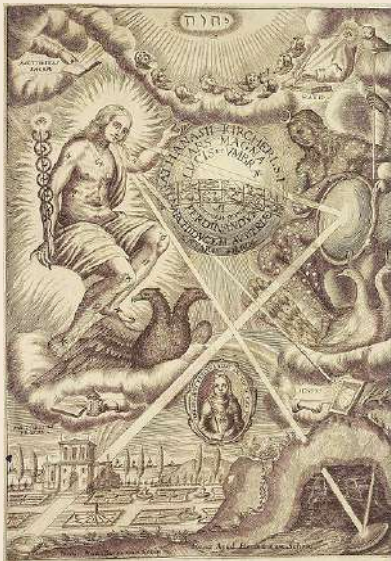
MEFISTÒFELES

Doncs no, trobo que va ben malament com
sempre.
Els homes em fan pena en dies de destret.
Ni els goso, pobres, anar a turmentar.

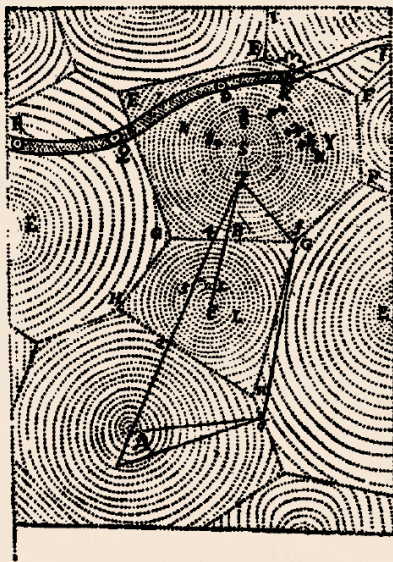

Nota:

“el sol ressona amb antic cant”, “forgen en ira una cadena del més profund efecte entorn”, “sinistra nit”, “sempre en l’herba”, “res de bo a la terra?”, “els homes em fan pena”, “ni els goso, pobres, anar a turmentar”, va dir el dimoni.

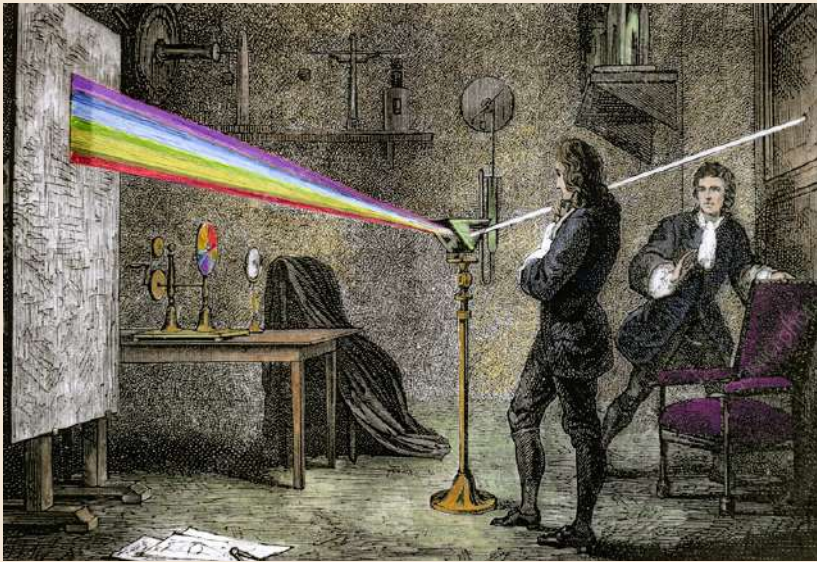
A. Kircher, *Ars Magna Lucis et Umbrae*. Il·lustració. 1645-46.

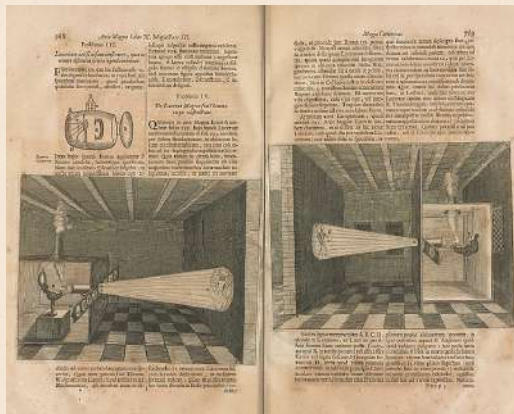
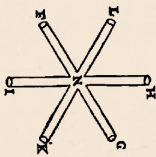
R. Descartes, il·lustració d'estrelles i planetes a *El món o el tractat de la llum* (1644)

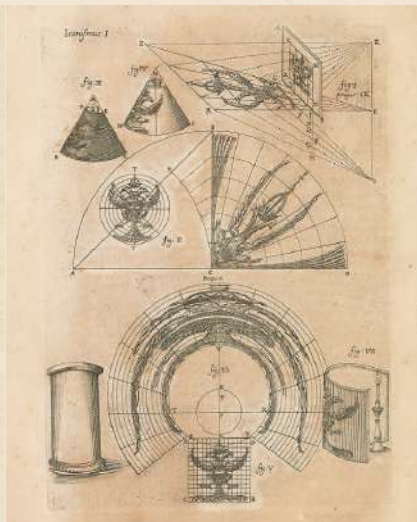
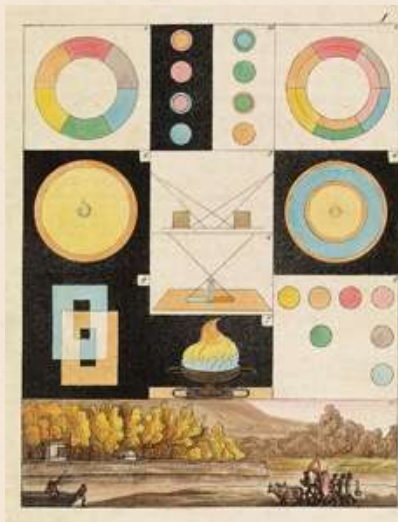
La rosa dels temperaments (1798-99),
J. W. Goethe i F. Schiller
Segons Goethe només hi havia dos
colors purs:
el groc, és a dir, la llum, i el
blau, és a dir l'obscuritat.

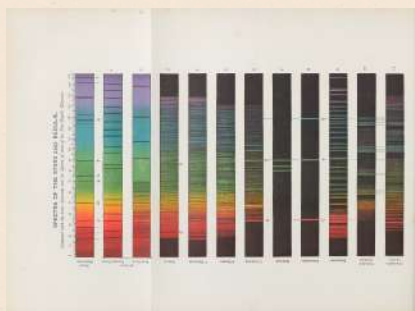
Estudis d'òptica d'I. Newton a principis del segle XVIII

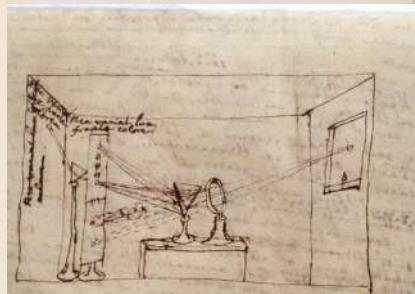
Estudis d'òptica d'I. Newton a principis del segle XVIII

Teoria del color de J. W. Goethe (1810) / Il·lustració de l'Arts Magna Lucis et Umbrae (1645) de Kircher

Spectrum analysis d'H. E. Roscoe i A. Schuster (1885) / Experiments amb prismes d'I. Newton

«Les principals propietats de la llum són: 1) s'estén circularment en totes direccions al voltant dels cossos lluminosos; 2) i a qualsevol distància; 3) i en un instant; 4) i normalment mitjançant línies rectes que han de ser preses per rajos de llum; 5) alguns d'aquests rajos, venint de diversos punts, poden reunir-se en un; 6) o, procedint d'un, poden dirigir-se a diversos; 7) o, venint de diversos punts i anant cap a altres tants, poden passar per un sol sense obstaculitzar-se els uns als altres; 8) poden també obstaculitzar-se entre si, a saber, quan la seva força és bastant desigual i la d'uns molt major que la dels altres, 9) i, finalment, poden ser desviats per reflexió; 10) o per refracció; 11) i la seva força pot augmentar; 12) o disminuir segons les diverses disposicions o qualitats de la matèria que els rep. Aquestes són les principals qualitats que s'observen en la llum (...). D'aquí se segueix que, com una pilota es reflecteix quan topa contra el mur d'un frontó i pateix refracció quan entra o surt obliquament de l'aigua, de la mateixa manera, quan els rajos de llum troben un cos que no els permet travessar-lo, han de reflectir-se i, quan entren obliquament en algun lloc en el qual poden estendre's amb més o menys facilitat que en el de procedència, també han de, just en el punt d'aquest canvi, desviar-se i patir una refracció. Per últim, la força de la llum no només és major o menor en cada lloc segons la quantitat de rajos que es reuneixen, sinó que pot augmentar o disminuir segons les diverses disposicions dels cossos situats en els llocs que travessa: tal com la velocitat d'una pilota o d'una pedra impel·lida a l'aire pot augmentar per vents que bufin en la mateixa direcció del moviment i disminuir pels seus contraris».

René Descartes, *El món o el tractat de la llum* (1644)

Nota:

«L'ecofeminista Yayo Herrero també viatja als segles XVI i XVII. Al llibre coral *Petróleo* (2018) escriu que en el segle XVII, Newton va descobrir el caràcter mecànic i previsible de la naturalesa i reduïa la complexitat de l'univers a la lògica d'una enorme maquinària. D'aquesta manera, la ciència nascuda durant la Modernitat semblava treure com a conclusió l'estupidesa de la naturalesa i es concebia com un sistema de control i dominació d'aquesta autòmat submissa. Herrero també indica, que Descartes, a la mateixa època, defensava que el coneixement de les lleis matemàtiques que organitzen la naturalesa atorgaria als éssers humans la capacitat de manipular el món viu segons la seva conveniència i que les plantes i els animals també eren màquines que funcionaven a partir de les reaccions als estímuls externs. Finalment, convoca a Galileu i a la seva idea de progrés humà com una fugida de la materialitat natural quan afirma que "quan més es rebaixa la naturalesa, més es glorifica a aquell que escapa d'ella". Natura vs. cultura, allò arcaic vs. el progrés, el principi de consideració de la naturalesa i del cos com autòmats vs. la naturalesa i el cos com a llocs místèrics. L'inici de la caiguda.

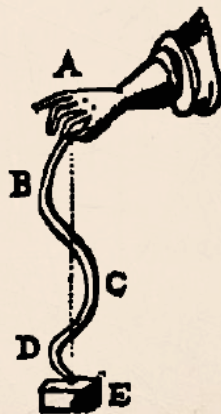
Abans: a finals del segle XIX

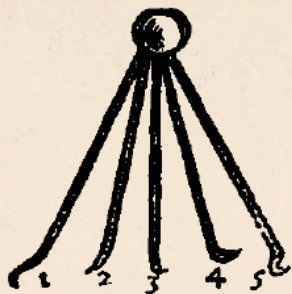
Gabriel Tarde, *Fragments d'història futura* (1896)
(fragment)

«**J**a en diverses ocasions, el sol havia donat clars signes de debilitament. Cada any, les seves taques multiplicades augmentaven, la seva calor disminuïa sensiblement. Ens vam perdre en conjectures: li fallava el combustible? Acabava de creuar, en el seu èxode per l'espai, una regió excepcionalment freda? Ho ignoràvem. Sigui com sigui, el públic es va preocupar poc pel fet, com qualsevol cosa que sigui gradual i no sobtada. L'anèmia solar, que a més va donar una mica de vida a l'astrologia abandonada, només s'havia convertit en objecte de diversos articles de revisió força punyents.

En general, els savis, en els seus gabinets ben escalfats, van incidir en el fet de no creure en la baixada de la temperatura i, malgrat les indicacions formals dels termòmetres, repetien sense parar que el dogma de la lenta evolució i conservació de l'energia, combinat amb la clàssica hipòtesi de la nebulosa, prohibeix la possibilitat d'un refredament de la massa del sol prou ràpid per poder-se notar durant la curta durada d'un segle, i molt menys d'un any. Alguns dissidents de temperament herètic i pessimista van assenyalar, és cert, que en diversos moments, si ens haguéssim de creure els astrònoms del passat llunyà, podríem dir que certes estrelles s'havien extingit gradualment en el cel, o havien passat de ser les més brillants a l'obscuritat quasi completa en el curs d'un any. D'això van arribar a la conclusió que el cas del nostre sol no era excepcional, que la teoria tardígrada de l'evolució potser no era universalment aplicable, i que de vegades, com ja havia passat en temps fabulós, un vell visionari místic anomenat

Cuvier, estava realitzant autèntiques revolucions tant en el cel com a la terra. Però la ciència ortodoxa va lluitar indignada contra aquestes audàcies. Tanmateix, l'hivern de 2489 va ser tan desastrós que les amenaces dels alarmistes s'havien de prendre seriosament. A poc a poc, vam tenir por de l'apoplexia solar. Aquest era el títol d'un pamflet sensacional que tenia vint mil edicions. Esperàvem impacients la tornada de la primavera. Finalment la primavera va tornar i va reapareixer l'estrella rei, però caiguda i irreconeixible. Era tot vermell. Els prats ja no eren verds, el cel ja no era blau, els xinesos ja no eren grocs, tot havia canviat de color de cop, com en un país de fades. Llavors, a poc a poc, de ser vermell, va passar a ser taronja; hom hauria dit llavors una poma daurada al cel; i, durant uns anys, el vam veure passar, com tota la natura, per mil matisos magnífics o terribles, del taronja al groc, del groc al verd, i finalment del verd a l'indi i al blau pàl·lid. Aleshores, els meteoròlegs van recordar que l'any 1883, el 2 de setembre, el sol s'havia vist tot el dia a Veneçuela, blau com la lluna. Tants colors, tantes decoracions noves de l'univers proteic que omplien de meravella la mirada espantada, que revivien i retornaven a la seva primitiva agudesesa la impressió completament rejuvenida de bellesa naturals i commovent estranyament el fons de les ànimes renovant el rostre de les coses.

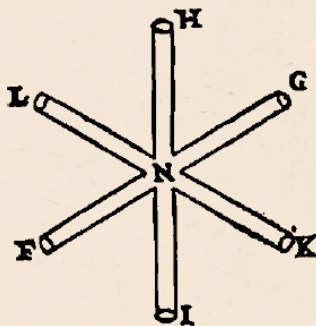

Al mateix temps, els desastres se succeeixen. Tota la població de Noruega, del nord de Rússia, de Sibèria, va morir congelada en una nit; la zona temperada està delmada, i el que queda dels seus habitants, fugint de l'acumulació de neu i gel, emigra per centenars de milions cap als tròpics, obstruint els tóns que es queden sense vapor, alguns dels quals són trobats per huracans de neu i desapareixen per sempre. (...) Esperança d'un dia! El sol es torna violeta, el blat congelat deixa de ser comestible, el fred es torna tan intens que les parets de les cases, contraient-se, s'esquerden i deixen pas a corrents

d'aire que maten de ple els seus habitants. Un físic diu haver vist caure del Cel cristalls de nitrogen i oxigen solidificat, fet que ha provocat la por que aviat l'atmosfera es descompongui. El mar ja està agitat. Cent mil homes arraulits en va al voltant de la gran estufa governamental que ja no aconsegueix restablir la seva circulació, són, una nit, transformats en glaçons; i la nit següent, cent mil homes més moren de la mateixa manera. D'aquesta bella raça humana, tan robusta i tan noble, formada per tants segles d'esforç i de geni, per una selecció tan intel·ligent i prolongada, aviat en quedarien només uns quants milers, uns quants centenars esvaïts i tremolosos, únics dipòsits de la últimes restes del que va ser la Civilització. En aquest punt va sorgir un home que no desesperava de la humanitat. (...) Finalment va arribar el dia en què, tot el patrimoni intel·lectual del passat, tot el capital humà real salvat del gran naufragi, els naufrags, van poder baixar al seu torn per pensar només en la seva pròpia conservació. Aquell dia, que era el punt de partida, com sabem, de la nostra nova era, anomenada l'era saludable, va ser un dia de celebració. El sol, però, com per lamentar-se, tenia uns raigs supremes.

Ara que, després de molts intents avortats, de moltes convulsions doloroses, ha aconseguit consolidar-se definitivament, podem destacar clarament el seu caràcter essencial. Consisteix en l'eliminació completa de la Natura viva, sigui animal o vegetal, excepte l'home. D'aquí, per dir-ho així, una purificació de la societat. Allunyat d'aquesta manera de qualsevol influència de l'entorn natural en què fins ara estava immers i constret, l'entorn social va poder revelar i desplegar per primera vegada la seva pròpia virtut, i el veritable vincle social va aparèixer amb tota la seva força, en tota la seva puresa. Es diria que el destí ha volgut fer de nosaltres, per a la seva

instrucció posant-nos en condicions tan singulars, un experiment prolongat de sociologia. Es tractava, en certa manera, de saber què seria de l'home social lliurat a si mateix, però abandonat a si mateix, proveït de totes les adquisicions intel·lectuals acumulades per un llarg passat de genis humans, però privat de l'ajuda de tots els altres éssers vius, fins i tot de tots aquells éssers semivius anomenats rius i mars, o anomenats estrelles, i reduïts a les forces domesticades però passives de la naturalesa química, inorgànica, inanimada, que està separada de l'home per un abisma massa profund per exercir, sobre ell, socialment, qualsevol acció. (...) Si ens ha estat possible aconseguir la vida social més pura i intensa que s'hagi vist mai, és gràcies a la simplificació extrema de les nostres necessitats reals.»

Canvi de segle

Apunt: vegeu la transmutació dels valors científics cap al 1900 esquematitzada per Ernst Peter Fischer. De l'objectivitat a la subjectivitat, de la univocitat a l'ambigüitat, de l'estabilitat a la inestabilitat, de la claredat a l'obscuritat, de la determinació a la indeterminació. Heus aquí la taula:

Abans de 1900	Després de 1900	Exemple
Objectivitat	Subjectivitat	Òrbita d'un electró
Univocitat	Ambigüitat	Naturalesa de la llum
Estabilitat	Inestabilitat	Quàntum d'acció
Claredat	Obscuritat	Spin d'un electró
Determinació	Indeterminació	Ubicació d'un fotó (els quàntums de Planck i Einstein)

«1901. Max Planck publica un article titulat "Ueber das Gesetz der Energieverteilung im Normalspectrum ('Sobre la llei de distribució d'energia en l'espectre normal!)" en el qual dona una explicació teòrica a l'espectre de radiació del cos negre que no havia pogut ser explicada amb la física clàssica. Per fer-ho introdueix un concepte nou a la física, el de la quantificació de l'energia. Inicia, així, una nova branca de la física, la mecànica quàntica. Planck suposa que un cos negre està format per oscil·ladors elèctrics submicroscòpics que poden acumular l'energia que arriba en forma de radiació electromagnètica al cos negre; o que poden perdre energia emetent-ne.»

Font: Wikipedia. Abril 2023.

«(Paul) Dirac va treure a la llum un món subterrani de signe negatiu que existeix juntament amb el món quàntic conegut fins ara de signe positiu (...) Per entendre totes les dades experimentals i contextos teòrics, va haver de renunciar a la imatge de l'espai buit. El buit era "en realitat" un lloc d'antimatèria separat de la matèria habitual de la qual es compon el nostre món per un buit d'energia. (...) Només existeix el buit "ple de món subterrani" que, no obstant, res aporta a la matèria habitual.»

Ernst Peter Fischer, "El influjo de la nada" a *La otra cultura, lo que se debería saber de las ciencias naturales* (2003)

Notes, una nova perspectiva científica: "el buit ple de món subterrani que res aporta a la matèria habitual". Treballar sobre el subsol, les terres rares. Azahara Cerezo. Posar l'ull sobre el buit, el fons sideral i el fons abismal. Stéphanie Roland. No aportar res a la matèria habitual. Posar-la al centre.

Notes: Quadre de Latour sobre la constitució moderna i la no moderna:

Constitució moderna	Constitució no moderna
1a garantia: la naturalesa és transcendent però mobilitzable (immanent).	1a garantia: no separabilitat de la producció comuna de les societats i les naturaleses.
2a garantia: la societat és immanent però ens supera infinitament (transcendent).	2a garantia: observació successiva de la posada en naturalesa, objectiva, i de la posada en societat, lliure. Al cap i a la fi, hi ha en veritat transcendència de la naturalesa, immanència de la societat, però ambdues no estan separades.
3a garantia: la naturalesa i la societat són totalment diferents i el treball de purificació no té relació amb el treball de mediació.	3a garantia: la llibertat és redefinida com una capacitat de selecció de les combinacions d'híbrids que ja no depenen d'un flux temporal homogeni.
4a garantia: el Déu eliminat està totalment absent però assegura l'arbitratge entre les dues branques del govern.	4a garantia: la producció d'híbrids, en tornar-se explícita i col·lectiva, es converteix en l'objecte d'una democràcia ampliada que regula o disminueix la seva cadència.
El que conservem	El que refusem
<i>Dels moderns:</i> Xarxes extenses. Mida Experimentació. Universals relatius. Separació de la naturalesa objectiva i de la societat lliure.	Separació de la naturalesa i de la societat. Clandestinitat de les pràctiques de mediació. Gran divisió exterior. Denúncia crítica. Universalitat, racionalitat.
<i>Dels premoderns:</i> No separabilitat de les coses i els signes. Transcendència sense contrari. Multiplicació dels no humans. Temporalitat per intensitat.	Obligació de relacionar l'ordre social i natural. Mecanismes d'acusació victimista. Etnocentrisme. Territori. Escala.
<i>Dels postmoderns:</i> Temps múltiple. Desconstrucció. Reflexivitat. Desnaturalització.	Creença en el modernisme. Impotència. Desconstrucció crítica. Reflexivitat irònica. Anacronisme.

Nota: no conservar tot el que conserva Latour. No refusar tot el que refusa Latour. Usar el quadre com a punt de partida, desmuntable, reformulable. El cercle que s'expandeix.

«Què deien aquests representants? Res, només allò que les coses haurien dit per si mateixes si només haguessin pogut parlar» (Latour). Nota: deixar parlar les coses, els quasi objectes (aquells administrats o usats pels científics o administradors), els quasi subjectes (aquells que són manats pel mandatari). Silenciar el ceptre. Convoacar el parlament de les coses. «Altres ho sabran fer, no tenim gaire elecció» (Latour).

Després de Latour:

Després de Latour vindran Donna Haraway i l'amor interespècie; la revisitació de la simbiogènesi de Lynn Margulis; Jane Bennett i el materialisme vibrant; Vinciane Despret i la relació entre el territori, el cant, l'expressió i els ocells; els deleuzians Rosi Braidotti amb les posthumanitats i Rick Dolphijn amb el nou materialisme; Quentin Meillassoux, Ray Brassier i la poètica i matemàtica d'un món sense nosaltres; el món que s'acaba d'Eduardo de Viveiros de Castro i Deborah Danowski; Srećko Horvat i l'activisme i humanisme crític que entoma l'ecocidi des del compromís econòmic i polític; els hiperobjectes, l'agrilogística i l'ecologia fosca de Timothy Morton; Jason Moore i el capitalocè; Dipesh Chakrabarty i la crítica a l'antropocè; Anthony Dunne i el disseny especulatiu i crític; Stefano Mancuso, els models bioinspirats i la seva aproximació al món vegetal i a la seva intel·ligència més que humana; Yayo Herrero i l'ecofeminisme; el guararisme...

Tots ells parteixen d'una anàlisi sistemàtica dels tropismes, és a dir, de les reaccions a l'entorn que manifesten els organismes com a sistemes oberts pels quals la informació flueix cap a i des de l'entorn (Mancuso). Aquí ens desplaçem dels subjectes als objectes, a les coses, sense necessitat de ser descrites per oposició. El que es configuren, així, són unes cadenes de materialitats que comparteixen context, propietats, reptes i problemes. La superació de la "mors ontològica"².

² La "mors ontològica" o substància D és la substància addictiva i embogidora d'Una mirada a l'obscuritat de Philip K. Dick que Timothy Morton cita a *Ecologia oscura*.

Maig de 2023. Fer créixer plantes en l'obscuritat:

El planeta Terra es troba davant del conflicte d'una pobresa energètica cíclica que s'ha cronificat. És una pobresa en l'àmbit de gestió, explotació i comercialització de recursos (combustibles fòssils, aigua, gas, minerals, energia solar...), però també personal: no tenim energia —física, mental, emocional— per fer gaire res més del que ja fem. L'excés de demanda energètica d'un sistema basat en la producció de creixement il·limitat té els dies comptats. El *burn out* individual i planetari és un fet. "Fer créixer plantes en l'obscuritat" voldria reflexionar sobre la nostra relació amb la tecnologia i l'energia, però allunyant-se de la perspectiva acceleracionista, solucionista o catastrofista. No ens fan de mirall ni els miracles ni la fi del món.

La liberalització del mercat energètic a finals dels noranta i principis del nou segle, l'acumulació de riquesa en les "zones de sacrificis" (guerres, zones nuclears, parcs eòlics...) i l'extrema dependència de dispositius tecnològics de permanent consum energètic, han fet que l'energia sigui un dels grans reptes del segle XXI. Si en el segle XX pagàvem els consums per no saber (domiciliàvem el rebut per prémer un botó i que tot funcionés), ara toca saber per assumir una responsabilitat individual, però sobretot col·lectiva i industrial; i també per plantejar solucions immediates i a llarg termini a aquesta relació tòxica.

Apunt: fer créixer plantes en l'obscuritat.

Apunt: fer una exposició per fer créixer plantes en l'obscuritat.

L'exposició partiria del context d'una modernitat crítica, aquella que té en compte la humanitat i les vides no humanes des de la seva interdependència. L'exposició es preguntaria sobre com cartografiar les infraestructures que sostenen una part de la nostra tecnologia i com entendre la seva implicació material i causal en el relat de la biodiversitat. Es tractaria d'observar, analitzar i recrear aquestes tecnologies perquè, tal com ja apuntava Bruno Latour, mai vam ser moderns del tot si aquesta modernitat implicava l'ecocidi. L'exposició també s'interrogaria sobre com podem utilitzar aquesta tecnologia per crear relacions més sostenibles, més poètiques i més vitals amb el món no humà. La il·luminació de l'exposició vetllaria per oferir un model creatiu i sostenible alhora. Alguns aspectes a analitzar: les terres rares de les illes Canàries, la pèrdua de biodiversitat a partir d'una analogia entre els insectes i els microxips, la relació entre els ratpenats i els mons virtuals; també, fer créixer plantes en un context d'obscuritat, contemplar de nou les estrelles, observar els animals salvatges i les càmeres de seguiment, mirar les deixalles de l'estratosfera des del Punt Nemo.

L'exposició estaria dividida en dos espais: "*L'aparatosa màquina del món*" ocuparia el Bòlit_LaRambla i "*Orientar-se amb llum judiciosa*", el Bòlit_PouRodó. Els dos títols estan extrets de Primer Sueño de Juana Inés de la Cruz.

HIPÒTESI 1: L'APARATOSA MÀQUINA DEL MÓN (Bòlit_LaRambla)

JOANA MOLL.

4004

(2022-2023).

Video·instal·lació.

Desenvolupament tècnic: Ramin Soleymani

4004 és un encàrrec del programa digital de The Photographers' Gallery, com a part del tema anual "Imagin(in)g Networks". La primera investigació per aquest projecte es va fer en el context de Forecast - Skills e.V. L'artista agraeix al novel·lista i tecnòleg britànic J.M. Ledgard i Alex Richter-Boix pels seus generosos consells i per les seves valuoses contribucions a la recerca i conceptualització i a Evgeny Morozov, pel seu guiatge durant la fase inicial del projecte.

L'artista Joana Moll planteja una instal·lació que reflexiona sobre la possible correlació entre la ubiqüitat dels microprocessadors, l'augment de la seva potència computacional i l'acceleració de la pèrdua de biodiversitat.

1971. Un grup d'enginyers va dissenyar el primer microprocessador comercial de la història, l'Intel 4004. Aquest esdeveniment va marcar un moment decisiu en la història recent ja que, per primera vegada, va ser possible traslladar intel·ligència a un objecte inanimat, cosa que va obrir una nova era en el desenvolupament tecnològic i l'aparició d'un nou imaginari tecnocapitalista. Curiosament, mentre la humanitat iniciava un procés inacabable basat en el perfeccionament i l'augment del poder d'aquesta nova intel·ligència artificial, la vida salvatge del planeta es va començar a extingir a un ritme exorbitant. Segons un estudi publicat el 2014 per WWF, des de 1970 la humanitat ha exterminat el 50 % de les espècies del planeta. Sembla que hi podria haver una correlació entre la ubiqüitat dels microprocessadors, l'augment de la seva potència computacional i l'acceleració dels processos d'extinció. Per il·lustrar-ho, aquesta instal·lació estableix un vincle entre el creixement exponencial del microprocessador i la disminució tant del nombre com de la diversitat d'espècies, en particular els insectes, que formen part essencial de la nostra infraestructura ecològica i que han anat disminuint a nivells alarmants, amb informes que suggereixen que una quarta part dels insectes podrien desaparèixer en només una dècada.

La instal·lació 4004 mostra la substitució, subtil però continuada, de l'ordre natural per l'avenç tecnològic i reflexiona, no només sobre la canibaltzació de les ecologies, sinó també sobre la problemàtica de visibilitzar el canvi climàtic. En definitiva, 4004 exposa els vincles entre l'explosió del tecnocapitalisme, l'acceleració del canvi climàtic i el declivi dels ecosistemes essencials.

AZAHARA CEREZO.
Des de la latència
(2023).
Instal·lació.

Des del 2017 s'han dut a terme estudis i prospeccions a la recerca de minerals i terres rares davant de les costes canàries. Una de les troballes més importants és la gran concentració de tel·luri a les muntanyes submarines que es troben a uns 500 km d'El Hierro. No obstant això, la cerca no es limita als fons marins, l'explotació dels quals resulta costosa i està en disputa amb el Marroc, sinó que s'ha estès a la superfície. Una zona d'interès és el complex basal de Fuerteventura, on s'acumulen fins a 10 kg de terres rares per tona. Els majors jaciments, a Mongòlia, són de 50-60 kg per tona, de manera que la concentració en aquesta zona canària és prou rellevant.

Les terres rares es troben en diferents dipòsits de minerals i barrejats amb altres elements; en la seva fase de tractament necessiten àcids i bases químiques i és quan apareix la contaminació. Es tracta d'elements estratègics en la indústria electrònica i el desenvolupament de les tecnologies: les terres rares són presents en els circuits i components de dispositius i aparells electrònics, en els repetidors de fibra òptica, en les bateries elèctriques i els panells solars, entre d'altres.

Des de la latència parteix de la potencial concentració de terres rares a Fuerteventura. El vídeo mostra imatges de la principal zona d'interès, les quals avancen juntament amb una veu que llegeix un suposat informe d'impacte ambiental. Aquest text es basa en altres informes reals d'explotacions de recursos, com el de les mines de liti d'Extremadura o el de terres rares a Ciudad Real i a Austràlia. A diferència dels informes d'impacte ambiental habituals, en aquest cas, s'eliminen les informacions geogràfiques concretes, i es dona pas a un text que pot aplicar-se més enllà d'un indret específic. El so que acompanya la veu és el de les ones electromagnètiques de la mateixa càmera de vídeo que grava. D'altra banda, les impressions són imatges extretes dels escanejos 3D de roques realitzats in situ.

HIPÒTESI 2:
ORIENTAR-SE AMB LLUM
JUDICIOSA
(Bòlit_PouRodó)

PLAYMODES.

Fer créixer plantes en l'obscuritat #1

(2023)

i ASTRES: vídeo mapping estel·lar

(2023).

Instal·lació multimèdia multiecosistèmica.

Després del confinament, el col·lectiu gironí Playmodes va fer un gir en les seves investigacions i creacions tecnològiques. Volien tornar a les coses, a vincular la tecnologia amb el món físic, sortir dels mons estrictament virtuals. Per això van començar una sèrie d'investigacions que els acosten a pioners de les investigacions en tecnologia, percepció i experiència dels segles XVI-XVII, com Athanasius Kircher, Isaac Newton o Horace-Bénédict de Saussure. Amb aquestes dues obres, el col·lectiu Playmodes obre una recerca a la frontera entre l'art i la ciència. Usen la llum solar per fer créixer plantes en un context d'obscuritat per mitjà d'una metodologia antiga i sostenible a través d'un heliòstat.

En una segona acció, elaboraran un "*mapping estel·lar*" a l'Observatori Batet d'Olot. Les aplicacions tecnològiques no volen solucionar res, tampoc produir, sinó entrar en un diàleg poètic i vital amb els nostres entorns immediats, amb les seves plantes o les estrelles que mirem, per tal de reconèixer-les, assenyalar-les i que parlin amb llengua pròpia. Perquè també es tracta d'això: de tornar a mirar les coses, de deixar-les parlar. L'activació del parlament de les coses de Latour.

Aquest camp de recerca ha portat Playmodes a establir una col·laboració amb Francesc Rey, doctor enginyer de Telecomunicació de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria de Telecomunicació de Barcelona (ETSETB-UPC), que hi col·labora dissenyant eines matemàtiques que calibren i guien els sistemes robotitzats de seguiment dels astres.

NÚRIA NIA.

Oriental-se en la foscor més absoluta
(2022).

Instal·lació i vídeos.

La instal·lació *Oriental-se en la foscor més absoluta* se situa entre la reproducció de les realitats físiques i la creació de noves realitats als entorns virtuals d'Internet. La simulació d'una cova que accelera i reproduïx la natura en un interior estèril forma un ambient que apel·la a les intervencions científiques humanes, al control de la natura. La primera projecció consisteix en un viatge en què transitem per l'interior d'un espai 3D que pot recordar infinites recreacions: un paisatge, un cos humà, una orografia, un animal, un insecte, una geografia planetària..., i que és, en realitat, la suma de tot i de res vist a través de pantalles digitals i escanejat en 3D per, posteriorment, traçar un recorregut pels interiors del paisatge simulat. La segona projecció consisteix en un assaig audiovisual que recorre l'experiència humana de recrear la imatge de la natura: des de la pròpia imatge mental fins a la imatge observacional o científica a través de lupes, telescopis, microscopis, la matemàtica i la física i amb un punt clau de partida: orientar-se en la foscor més absoluta.

En aquesta foscor ficcionada en la qual la instal·lació ens endinsa, apareix el fantasma del possible imminent col·lapse ambiental i social per al qual múltiples visions científiques, eines tecnològiques i intel·ligències artificials semblen tenir la resposta a la salvació, i malgrat això, l'acumulació d'opcions aparentment infinites crea, finalment, una desorientació major davant la pèrdua de perspectiva futura. La foscor del col·lapse, de la cova o de l'espai virtualitzat que es recorre a la instal·lació, obre una possible eina d'orientació: el clic. Entre el sistema de navegació per l'aire dels ratpenats i el sistema de navegació per Internet de les persones hi ha una similitud. El clic és el so que els ratpenats emeten per ecolocalitzar-se en l'espai i també és l'acció que dona una ordre a una pàgina web a través d'un dispositiu.

La instal·lació va ser produïda per Cultural Rizoma el 2022 i va comptar amb la participació dels biòlegs Enric Fàbregas i Xavier Puig de Galanthus Natura.

XIANA DO TEIXEIRO, EMILIO FONSECA.

Sea tu brillo en la noche
(2023).

Vídeo, 12 minuts.

La manera en què el cos humà occidental se situa en el territori, pot canviar? Com ens podem redimensionar, com a individus i com a espècie, en contacte amb allò que no controlem? L'obra explora com la nostra mirada sobre el món viu pot canviar les nostres relacions amb el planeta a través d'una proposta de contemplació nocturna. La nit, com a moment i com a idea, escapa al nostre control, ens fa vulnerables, i de forma complementària desplega la seva dimensió de refugi per a la vida salvatge, no humana, que sobreviu en territoris assetjats, en un ecosistema travessat per l'explotació capitalista. La immersió en la nit relativitza l'esquema antropocèntric: el cos humà es fa petit en el territori, es redimensiona la seva importància, la seva finitud. A la vegada, la constatació d'altres formes de vida en aquesta nocturnitat obre la possibilitat de descobriment, connexió, empatia, reencantament. Entre civilització humana i naturalesa en resistència, la tecnologia possibilita i modifica les nostres relacions amb l'entorn. Càmeres automàtiques graven imatges de fauna en absència de cossos humans, els descobriments ja no es produeixen en el camp sinó en la pantalla. El "fonotrampeig" i les tècniques de processament de so permeten a l'oïda humana accedir a mons sonors d'altres cossos, animalitzant-nos o bé domesticant el gest animal. Aquesta tecnologia ens desplaça i desconnecta els cossos humans dels altres cossos, cosa que ens permet alhora una observació humana menys disruptiva dels espais naturals.

La peça ens convida a descobrir(nos) en relació amb l'altre, que destapem alhora, com a subjecte sensible (que sent), habitant del refugi de la nit en un ecosistema empobrit. Se suggereixen els llaços que ens connecten directament, a través de la matèria, l'energia i també l'empatia, amb la resta dels éssers amb qui compartim i de qui depenem al llarg de les nostres vides respectives. I, també, es qüestiona l'espai que podem o hauríem de cedir, com a espècie, als cossos i processos salvatges, mentre ens encantem per tot allò que s'escapa al nostre control i en el qual podem ser, també nosaltrxs, lliures.

En el procés de producció s'ha minimitzat l'impacte sobre el medi, prioritant el respecte cap a les diferents formes de vida. Les imatges trampa incloses en aquesta peça han estat obtingudes en estudis de monitorització poblacional del llop ibèric, amb les autoritzacions corresponents, per membres del CIBIO (Centro de Investigação em Biodiversidade e Recursos Genéricos de la Universitat de Porto).

STÉPHANIE ROLAND.

Le cercle vide

/ The Empty Sphere(2022).

Vídeo, 19 minuts.

Una pluja de deixalles brillants cau del cel i penetra l'atmosfera. Alguns recullen la imatge d'aquesta visió enlluernadora entre la foscor amb estupor. Aleshores, la càmera ens porta a un observatori, a la Terra. Un satèl·lit artificial està preparat per al llançament a l'òrbita. Una científica revela la seva vinculació amb aquest objecte i la naturalesa paradoxal d'aquest vincle: l'origen del seu viatge coincidirà amb el seu final. El satèl·lit arribarà a l'atmosfera i després s'enfonsarà a les profunditats de l'oceà Pacífic, a la recerca d'un lloc misteriós que mai s'ha registrat en imatges, al Punt Nemo (del llatí 'ningú'). La música de les esferes i la del "fons fantasma" del Punt Nemo sona a ferralla. Ens trobem en un espai on el visible i l'audible es presenten des de noves coordenades; de nou, estem en el *trompe-l'oeil* i en el "fonotrampeig". *Le cercle vide* combina imatges de registre en directe dels esdeveniments i imatges de ficció, i ens condueix als límits del visible. Roland dona vida a un objecte fílmic no identificat; un assaig amb referents tant de l'astronomia com de la poesia homèrica, que indaga en el potencial exploratori de la imatge.

Le cercle vide / The Empty Sphere s'ha pogut veure a festivals com Visions du Réel, el Lichter Film Award o el Flatpack Festival de Birmingham. Amb la participació de Carole Huot-Duclos. Una producció de Le Fresnoy – Studio national des arts contemporains. Amb el suport de Neufilze OBC, Thalès Alenia Space, el Centre National d'Études Spatiales, de l'European Space Agency, Actes Académie, Toast Agency i Fédération Wallonie-Bruxelles.

MANEL QUINTANA.

Fer créixer plantes en l'obscuritat #2
(2023).

Ecosistema del llums modificades a 12V
i inter comunicades entre si pel protocol DMX.

Manel Quintana ha generat un ecosistema de llum de baix consum que és el que il·lumina tant l'espai del Bòlit_PouRodó com l'espai del Bòlit_LaRambla. Parteix d'una necessitat instrumental: dotar d'energia més sostenible l'espai expositiu. Però també parteix d'una altra necessitat més intrínseca: la possibilitat d'invertir la disposició normal de la il·luminació d'un espai per desplegar una idea i fer que amb aquest simple gest es posi en evidència el que generalment passaria desapercbut. El què? La variabilitat de la llum, la seva respiració, la incidència que té en la percepció i creació de l'espai que transitem. La llum estàtica és la dels entorns productius: la llum freda de les oficines, de les naus industrials, de les fàbriques, dels ascensors, dels poliesportius; la llum en clar-obscur de les discoteques, la llum al·lucinògena dels casinos, la llum hipervisible i hiperventilada dels centres comercials, la llum dels interiors falsejats d'Ikea... La llum zenital que il·lumina el món com a escenari, com a espai de producció de gestos i d'intercanvis, que s'imposa a la llum del cicle natural del dia. Què passa si invertim aquesta disposició i convertim l'espai lumínic d'un espai interior en una peça? Què passa si posem la llum al terra? Una llum que esdevé font d'energia, però, alhora, finestra o porta cap a l'interior de la terra, una llum que fa respirar l'espai. Una llum que sigui alhora un foc a terra, foc que no crema, espai de recés. Un espai lluny de la productivitat malgrat que la seva dimensió (el metre quadrat) ens recorda la unitat de mesura d'una terra parcel·lada. Aquestes finestres de llum estan interconnectades entre elles, són un ecosistema viu, la llum batega, les arrels cablegen; no se sap si és llum, o és planta. El desplaçament per l'espai esdevé més conscient. Les plantes que creixen en l'obscuritat ens guien.

«**C**reyeron que realmente había personas, pensamientos, situaciones locales y organizaciones, leyes, reglas globales. Creyeron que había contextos y otras situaciones que gozaban de la propiedad misteriosa de ser 'descontextualizados' o 'deslocalizados'. Y, en efecto, si la red intermediaria de cuasi-objetos no es reconstituida, se vuelve tan difícil captar la sociedad como la verdad científica, y por las mismas razones. Los intermediarios borrados tenían todo en sus manos, mientras que los extremos, una vez aislados, ya no son nada. (...) Sin embargo, el hilo de Ariadna que permitiría pasar continuamente de lo local a lo global, de lo humano a lo no humano, existe. Es el de la red de prácticas e instrumentos, documentos y traducciones».

Bruno Latour, *Nunca fuimos modernos* (1991)

ACTIVITATS

Gratuites amb inscripció prèvia al Girona Cultura

Dimecres 31 de maig a les 19h
Centre Cultural la Mercè

Què fem entre les coses? Apunts per a una ètica sobre els residus tecnològics

A càrrec de Blanca Callén

Dissabte 10 de juny a les 22 h
Observatori Batet (Olot)

ASTRES: mapping estel·lar

A càrrec de Playmodes

Dijous 15 de juny a les 19 h
Bòlit_PouRodó

No són gegants; són molins; tres investigacions sobre infraestructures i extractivisme material des de l'art

Amb Joana Moll, Azahara Cerezo i Paula Artés

Divendres 14 de juliol i 1 de setembre a les 19 h
Bòlit_LaRambla a les 19.30 h
Bòlit_PouRodó

Visites comentades a "Fer créixer plantes en l'obscuritat"

A càrrec d'Ingrid Guardiola, comissària de l'exposició

Divendres 29 de setembre a les 18.30 h

Centre Cultural la Mercè
Després de l'apocalipsi
Conferència d'Srečko Horvat

ACTIVITATS VINCULADES:

Divendres 2 de juny de 16 a 19.30h
Centre cívic de Porqueres

Restart party

A càrrec de l'associació Restarters BCN + reparadors locals

Organitza: Festival "Això al poble no li agradarà"

Dissabte 10 de juny de 10 a 18h

Espai nyamnyam de Mieres
Si no vols pols

Amb Raúl Alaejos i Quim Packard

CRÈDITS:

Artistes:

Bòlit_PouRodó:
Xiana do Teixeira, Emilio Fonseca,
Núria Nia, Manel Quintana, Playmodes,
Stéphanie Roland

Bòlit_LaRambla:

Azahara Cerezo, Joana Moll,
Manel Quintana

Comissària i text:

Ingrid Guardiola

Muntatge:

Xavi Torrent, Quim Gironella

Senyalística:

David Lluçà (Vidcus)

Disseny:

Estudi Caramba

Documentació foto:

Carles Palacio

Documentació vídeo:

Icona Serveis Culturals

Neteja:

Anna Castillo

Equip Bòlit:

Ingrid Guardiola, Farners Cabra, Biel
Llinàs, Diana Sans, Consol Vilà

Col·laboradors/es

i agraïments:

The Photographer's Gallery, Festival
"Això al poble no li agradarà", espai
nyamnyam de Mieres, Associació
Astronòmica de la Garrotxa, Francesc
Rey, Escola Tècnica Superior d'Engi-
yeria de Telecomunicació de Barcelona
(ETSETB-UPC), CC La Mercè, Editorial
Arcàdia, Enric Fàbregas, Xavier Puig de
Galanthus Natura, Cultural Rizoma,
CIBIO (Centro de Investigação em
Biodiversidade e Recursos Genéricos
de la Universitat de Porto) i Le
Fresnoy. Studio National des Arts
Contemporains.

Ho organitza:

Amb el suport de:

Hi col·laboren:

Ho patrocina:

Bòlit, Centre d'Art Contemporani. Girona
972 427 627
info@bolit.cat
www.bolit.cat

Bòlit_PouRodó

Plaça del Pou Rodó, 7-9
17004 Girona
Dimecres de 10 a 14 h
Dijous i divendres de 10 a 14 h
i de 17 a 19 h
Dissabtes d'11 a 14 h i de 17 a 19 h
Diumenges i festius d'11 a 14 h

Bòlit_LaRambla

Rambla de la Llibertat, 1
17004 Girona
De dilluns a divendres de 9 a 20 h
Dissabtes de 9 a 19 h
Diumenges i festius de 9 a 14 h

